

TOLNAI OTTÓ

VERSEK

(részletek a *rekapitulációból*)

1.

*hordom
a tejet helyetted
kislány
most már hordani is fogom
örökké
piros kandliban
nem fekszel a tiszafenéken
mily zöld az iszap
fenn a kékben sem vagy
az angyalok
újságpapírosra csavarnák hajad
hordom
a tejet helyetted
kislány
piros kandliban
mily zöld az iszap
mily kék az ég
a kékben sem vagy
mily kék az ég
piros kandliban*

2.

*koponyaformájú nagy kavics
tele furcsa lyukkal
s a lyukakban egy-egy kis fehér kavics
meddig forgott e fej patakok fenekén
míg minden lyukba
be nem vackolt egy-egy kis
bölcс buddha*

3.

*langy
nyári éjszakán
a fűben
szétvetett lábakkal
ha vizelsz*

s arcod az ég felé emeled
több vagy a csillagásznál
a forró vízsugár a földhöz hegeszt
a föld a langy levegőhöz
a jegeces égbolthoz hegeszt
mennyeivel több vagy a gukkeröző csillagásznál
méhkasba tévedt puha egérke
nyelveden viaszmorzsával
az első szűrés
mert méhet nyektél
méhet nyelsz a levegővel
forrósága kellemes
a többi már
langy
nyári éjszakán
égi csalánban
hegesztőpisztollyal kezében
halálos

4.

egykor bátyám is verseket írt
most böblingenben
egy óriási mosógépben
tankalkatrészeket mosogat
realizálnom kell az ő opusát is
miben fürödjek
versalkatrészeimet miben fürösszem

5.

festő barátom meséli
találkozott köcsöggel
gyerekkori pajtásunkkal
villanyszerelő
valahol topolya körül
köcsög kiáltotta örömeiben
köcsög
köcsög
köcsög megsértődött
van nekem tisztességes nevem
bocsáss meg köcsög
köcsög bocsáss meg
majdnem összeverekedtek
talán már a kés is előkerült
de akkor szerencsére köcsög elérzékenyült
fessél nekem egy köcsögöt mondotta
egy igazi köcsögöt
jó festek neked köcsög

egy igazi köcsögöt
egy igazi köcsögöt

köcsög

6.

enyvlapok vitrázsa
nagy fekete eprek zuhogása
angórányúlsörét-pergés
egy öregasszony hajszálvékony görbe bottal
fenyegeti a felkelő napot
enyvbűz
istentelen enyvbűz
ha valamiért
akkor a finom fafelületek végett
van a világ
és legyen
legyen enyvbűz
istentelen enyvbűz
angórányúlsörét-pergés

7.

első verseimet olvasgatom
hasonlóakat szeretnék írni ismét
hasonlóakat ezután már mindig
azokra a tizenéves kislányokra emlékezem
szeretnék elutazni zágrába ljubljanába
barátaimra is emlékezem
és persze olvasok
egy lábszéljegyzetet olvasok petrus borelről*
még egy lábszéljegyzetet olvasok petrus borelről*
olvasok olvasok: Gde je život?

8.

két-három pillanat
a tengeren
éjszaka a víz roppant bivalybőre
a hegyek vakrámájára feszítve
az első ibolya az öbölben
forró kavics-csontok
homokszedő bárkák között hanyatt biciklizve
egy kis szigeten munkát keresve
semmi több

* Marko Ristić Književna politika Prosveta 1952.

* Marko Ristić Turpituda Liber Croaticus 1972.

9.

*néha még elsétálok
ahhoz a kirakathoz
hosszasan nézem
a fűrészporral tömött szalámikat
gyomormirigyeim már nem ingerlik
ifjúkorom adamant-rudai
nézem őket
hosszasan nézem
hallom
benn a hentes
hallom
künn a hentes
csontra csap*

10.

*bamba járókelő
banánhéjon
üvegpapírdarabkán
vágódik hasra
csörrenve
lobbanva
a hajnal
egyszer ha észrevétlenül
hatolhatna
előre
hátra a szürkületbe*

11.

*sosem engedni ki most már kezedből
az ólomgyalú szarvát
de csak gondolatban
gondolatban is csak elvétve
lökni rajta*

*jól emlékszem még
kőműmmel vájtam az ólomtojásba
vártam hogy oxidálódjon
majd ütöttem a körmenetben
végre satuba került
satuba akár az a gyűrött tojás*

*sosem engedni ki most már kezedből
szarvát
de csak gondolatban
gondolatban is csak elvétve
lökni rajta*

Azt hiszem, hogy bizonyos területeken, különösen a muzsikában elengedhetetlenül szükséges a visszatérés a klasszikusokhoz, mert véget kell vetni az eredetiség meddő, semmire sem vezető hajszolásának. A film messze van még ezektől a problémáktól, mert véleményem szerint a film mélységesen maradi, konzervatív művészet. A filmek sokkal messzebb elmehetnének, mint amennyire elmennek. Kétségtelenül nem volna kellemetlen több őrültséget látni a vásznon. Legalábbis érdekesebb volna nézni a filmeket. Vannak, akik azt állítják, hogy én ilyesfajta őrült filmeket csinállok, de úgy látszik, nem veszük észre, hogy ebben a tekintetben eddig mennyire féken tartottam még a képzeletemet.

(Kubrick)

*nem bírom hallgatni csajkovszkij muzsikáját
pedig ismertem leningrádban egy lányt
csajkovszkij szülőháza mellett lakott
nem bírom hallgatni habár szeretem
sokszor felteszem lemezjátszómra
a hattyúk tavát
az olasz capricciót
a vonósszerenádot
sokáig azt hittem hibásak lemezeim
durva por hullott közélük vagy a gyerekek
firkáltak rájuk gyémántdarabkákkal
alkohollal mostam őket
újakat vásároltam
kaptam is egy-egy példányt
sercegnek
csörögnek
mind hangosabb csörgés
hallom
már lemez nélkül is állandóan
ahogy csajkovszkij eszi a papírost
közöttük kottapapírosokat is
teleirt kottapapírosokat
hallom
látom is újabban az őrült csajkovszijt
egy túlkeményített mozivásznon
ahogy zabálja a papírost
elviselhetetlen
zene ezüstpapírost enni például
mint film
csajkovszkij kevésbé kellemetlen
mint vers
nem vers
eszi
a hattyúkat*

13.

*hársfák a nagy esőben
szaladunk feléjük
aluminium bögréekkel*

14.

puskaszar

15.

*háromévenkint hurcolkodtunk
szétcsavarozható fehér konyhaszekrényünk
egy-egy darabja nehezebb volt
a piramisok kockáinál
melyekkel a kis fáraókat körülrakták
nehogy egyik fülökön be-
a másikon meg kifolyjon a homok
észre sem vettük hűgomat
a fiókban a papirosok alatt
az egyiket azt írta adó
a másikon imacédula
a harmadik papiroson meg azt írta amnestija*

16.

*a jég szoknyácskája
a törzseken
benn az albérlők
nyakig klorofilban
a földet egy helyen
fácán sarkantyúzta meg*

17.

*a tavasz már itt van
és én
az idén egy kicsit kések
ugyanis minden évben
száz verset teszek
patinazöld patái elé a sárba
hogy langy kalauzom
a megfelelőeket kilyuggassza
a többit pedig átengedje lősznek
már itt van
sietnem kell
még hiányzik néhány vers
még hiányzik néhány vers
lesz lyukas
lesz lősz*

18.

langy
nyári éjszakán
vörös rózsá markol
egy omladozó oszlopot

denevér cincog
a feldobott
óriás krombimiciben
óriás denevér cincog

19.

női hátsókként
nevetnek a kukoricásból
míg a göröngyös úton masirozunk
hol majd a tábor felütjük adóján felé
a tökök

20.

az almárium felső fiókjában őrzöm
a verseimről írt kritikák egy részét
néhány elkallódott
s biztosan van olyan is amely elkerülte figyelmemet
rendeznem kellene már ezt az anyagot is
mert vannak anyagok amelyeket már rendeztem
külön rakni az elismerőket
amelyek elismerően szólnak verseimről
elismerően rólam
külön rakni az elmarasztalókat
amelyek elmarasztalóan szólnak verseimről
elmarasztalóan rólam
ismét külön amelyek elmarasztalóan szólnak verseimről
elismerően rólam
külön amelyek elismerően szólnak verseimről
elmarasztalóan rólam
természetesen külön amelyek nem vesznek tudomást verseimről
vagy nem vesznek tudomást rólam
nem tesznek különbséget
vagy igenis különbséget tesznek
külön a mélyen szántóakat
külön a felszínen munkálkodóakat
külön a magánvéleményeket
és külön a³különvéleményeket
de az is meglehet nem kellene szétválasztani őket
inkább valami megfelelő dobozt szerezni nekik
csizmám doboza tán megfelelne
és hurcolkodás vagy árvízveszély idején

*műanyag zacskóba dugni
ezt a számomra oly nagy kincset érő paksamétát
és természetesen átkötni manillával
átkötni aranymanillával többszörösen is*

21.

*a holdvilágban
kocsik vonultak tán
púposra pakolva szalicillal
vagy emberek szaladtak
tele geleb
tele marék szalicillal
a mezőn át
a holdvilágban
zimonić alatt
vagy csak a szik
a sziksó csikorgott
mint télen
ha kiszaladsz meztélláb
az első hóba
ó az első hó
nem volt időm lehajolni
ujjaim között simogatni
simogatni megkóstolni
szöktem a rokonoktól
a birkákat a mezőn hagyva
de apám már nem találtam otthon
elvitték
elvitték szalicilárusítás miatt
megöszültünk kisfiam mondotta anyám
én csak szaladtam az ökörnyálban
én csak szaladtam az ökörnyálban*

22.

*pénzt kell szereznem
jövőre bár
kisfiam negyedik születésnapjára
az idén ugyanis
éppen nem volt pénzem
minden jel arra mutat
hogy nem igyekszem
nem igyekeztem eléggé
nem igyekeztem ahogy egy szülőhöz illik
jövőre természetesen igyekezni fogok
igyekezni ahogy egy szülőhöz illik
és pénzt fogok szerezni
negyedik születésnapjára
hogy elvezethessem*

492

a gyertyához a duna utcába
ez az üzlet foglalkoztatja legjobban
különben ő sem szeret ebben a városban
bevezetem
a kis fehér színű boltba
válassz
mondom majd neki
nyugodt nagyvonalúsággal
hisz farzsebemben pénz lesz
válassz
és én megveszem neki
válasszon bár
égig érő
körülérhetetlen gyertyát
jövőre megveszem neki

23.

az ólomköpet feldobta
a nap megnyúlt
elvékonyodott
üstökösforma sárgarépa
mintha csak cézanne szavai
jutottak volna csöpp eszébe
az ólomköpettel egy időben
Eljön a nap, amikor egyetlen murokrépa,
amit egy festő festőszemmel néz meg,
forradalmat idézhet elő.
az ólomköpet feldobta
majd többször földhöz csapkodta
a már ősz nyuszt

sárgarépa
fehérrépa
semmirépa

24.

érdekes átolvasni verseskönyveimet is
az egyiknek például sirálymellcsont a címe
három példányom van belőle
rajzok is vannak benne
boldog vagyok hogy a címadó versikét
felvették a világirodalom gyöngyszemei sorozat
verses világtárlás című kötetébe
ugyanis ifjúkoromban olyan
cendrars-michaux típusú költő szerettem volna lenni
és azóta is állandóan úgy érzem magam mint aki
holnap messzire nagyon messzire fog utazni szüleivel
avagy szülei nélkül

Az EXCELSIOR terasza alatt
finom hússzín lécekből
narancsosládákat építettem satöbbi
ilyen egyszerű kis könyveket
kellett volna csinálni
igaz a gogol halála ilyesmi
egy pohár vízről kellett volna írni csak
van egy könyvem amelyet meg barátommal írtunk
piros
nézem fényképünket a borítólapon
legnagyobb hatással
hogy immár egy kis vallomással sem maradjak adós
a zágrábi olvasóterem könyvtárájának halk bűgása
volt költészetemre
tehát az a lift és nem más
emlékszem még amikor a doreen 2-től írtam
csibuk lefordította a verset doreennak angolra
ám amint később mesélte
át kellett költenie kissé
át kellett költenie
ki kellett hagynia
hozzá kellett adnia
no meg hát angolul sem igen tudott még akkor
azóta természetesen már minden nyelvet beszél
emlékszem úgy volt hogy a 64-es újságot doreennal fogom várni
tavaly amszterdamban sokszor gondoltam arra az indonéz asszonyra
néha egyszerűbb dolgokat akartam
csinálni mint a költészet
néha összetettebb dolgokat akartam
csinálni mint a költészet
és elmúlt az élet